

Vzpomínka na 80. výročí narození profesora Miloše Zlámala

V novobaroční aule Centra VUT v Brně se 12. ledna konalo vzpomínkové odpoledne k nedožitým 80. narozeninám profesora Miloše Zlámala – světoznámého vědce, významného profesora VUT i znamenitého člověka. Akci, nad kterou převzal záštitu rektor prof. RNDr. Ing. Jan Vrbka, DrSc., uspořádal Ústav matematiky FSI VUT ve spolupráci s Českou matematickou společností a brněnskou pobočkou Jednoty českých matematiků a fyziků.

RNDr. Miloš Zlámala, CSc., se narodil 30. 12. 1924 ve Zbořovicích u Kroměříže. Vystudoval matematiku a fyziku na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně a nastoupil jako asistent na katedru matematiky Vysoké školy technické. Po aspirantuře na Matematickém ústavu ČSAV v Praze přešel na PřF MU. V roce 1961 se vrátil na VUT, kde se stal vedoucím Laboratoře počítačích strojů. Funkci ředitele laboratoře, později přetvořené na Oblastní výpočetní centrum, zastával od roku 1963 celých 27 let. V roce 1990 přešel na Katedru matematiky Fakulty strojní, kde i po odchodu do důchodu pracoval až do nečekané smrti 22. června 1997.

Profesor Zlámala se do světové historie zapsal jako zakladatel matematické teorie metody konečných prvků, která je základem většiny současných výpočetních metod pro řešení parciálních diferenciálních rovnic v řadě technických oborů, jakými jsou např. mechanika kontinua, termika, elektromagnetismus a další. Získal řadu ocenění včetně Státní ceny KG, v letech 1983–1992

byl předsedou vědeckého kolegia ČSAV pro matematiku. Na VUT v Brně se pod jeho vedením Laboratoř počítačích strojů stala nejvýznamnějším ústavem tohoto typu v zemi a sehrála klíčovou roli při zavádění výpočetních metod a počítačů do praxe nejen v rámci VUT, ale i do výzkumných ústavů a výrobních závodů.

Profesor Zlámala se věnoval metodě konečných prvků nejen po teoretické stránce, nalezl a realizoval řadu nových variant, které dotáhl až k vysoce efektivním numerickým metodám, které lze využívat v technické praxi. Své teoretické výsledky chtěl vždy potvrdit numerickými experimenty. Soustředil kolem sebe tým matematiků, programátorů a inženýrů, kteří také dosáhli významných úspěchů. Vedle vědeckých prací řešili i technické úlohy pro Žďárské strojírny, ČKD Blansko a řadu dalších podniků.

Cílem odpoledne bylo připomenout tohoto světoznámého vědce, jeho dílo a dobu počátků teorie metody konečných prvků v Brně. V úvodním slovu pan rektor ve své osobní vzpomínce stručně zhodnotil přínos profesora Zlámala pro VUT. Prof. Alexander Ženíšek, DrSc. (Ústav matematiky FSI VUT) ve svém příspěvku popsal, jak se profesor Zlámala dostal k metodě konečných prvků. Po krátkém úryvku videonahrávky přednášky profesora Zlámala prof. RNDr. Michal Křížek, DrSc. (Matematický ústav AVČR v Praze) promluvil o superkonvergenčních jevech v metodě konečných prvků, které profesor Zlámala začal studovat. Po přestávce vzpomínali na svoji spolupráci s profesorem Zlámalem prof. Ing. Jiří Kratochvíl, DrSc. (FAST VUT) z pohledu inženýra a Ing. Libor Holuša, CSc. (Fakulta informatiky MU) z pohledu programátora. Na závěr prof. RNDr. Ivo Marek, DrSc. (MFF UK a Fakulta stavební ČVUT v Praze) přinesl pohled ze zahraničí; přirovnával jednotlivé práce prof. Zlámala ke skladbám Antonína Dvořáka.

Jednotlivé příspěvky byly odděleny krátkými barokními skladbami na varhany v podání prof. Jiřího Jana. K příležitosti vzpomínkového odpoledne byla připravena i výstavka historických fotografií profesora Zlámala, jeho diplomů a ocenění, včetně kopie článku z roku 1968, který znamenal světovou premiéru teorie metody konečných prvků.

Doc. RNDr. Jan Franců, CSc.,
Ústav matematiky FSI VUT v Brně

For Summary see page 30.